

Rjumotšnajast „shotibaari“

Maire Raadik

Vene keeles on tore sõna *рюмочная* (vrd *рюмка* 'napsiklaas'), mida Jaanus Piirsalu ja Manona Paris on oma Moskva-lugudes tõlkinud topkakohaks, topkabaariks. Vene laen *topka* (*стопка* 'viinapits', vrd *сто* (*грам*) 'sada (grammi)') on õigupoolest samast sarjast, kuhu oleme varem saksa keelest laenanud napsi (*Schnaps* 'naps, viin') ja pitsi (*Spitzglas* 'väike alt ahenev joogiklaas'). Topka või pitsi jagu kanget alkoholi on meil kõnekeeli *klahv*, *klähv*, *klõmakas*, *lõuatäis* ning neistki ühe puhul on oletatud võõrast algupära. 2012 ilmunud etümoloogiasõnaraamat ei pea siiski usutavaks, et eesti *klahv* 'lonks, suutäis alkoholi' tuleks vene murdesõnast *хлохм* 'neelatus, lonks, sõõm; (vee-)mulks'.

Nüüd on päevakorral „shotid“ ja „shotiklaasid“. Šotlastega pole siin pistmist, on hoopis inglise *shot*, mis tähendab väikest alkoholikogust. Selle mõiste jaoks on meil sõnad – nagu eespool näha – ilusti olemas ja uut laenata pole tarvis. Kuid sõnu võidakse laenata ka pisut kitsamas tähenduses, kui neil on laenuandjas keeles. Paistab, et nii on läinud ka „shotiga“, sest Eesti baarides meisterdatakse „shotiklaaside“ sisse väikesi kange alkoholi – või ka ilma alkoholita – kokteile. Need on just enam-vähem nii suured, et soovi korral ühe lonksuga ära juua, mistõttu võiks see kokteililonks eesti keeli olla ka näiteks **mini-kokteil** või **lonksukokteil**. Kui liigitame napse, sobiks kokteiliks segatud napsi nimetuseks **kokteilnaps**.

Omasõnu otsima paneb muu hulgas asjaolu, et inglise *shot*'i ei saa eesti keelde otse üle võtta (kuigi nii on tehtud), enne tuleks ta mugandada, sest meie võõrsõnadeski peab hääldus kirjapildiga kokku käima (mitte nii, et kirjutame *sh*, aga ütleme *š*). Mugand *shot*'ist oleks *š-ga šott* : *šoti* : *šotti* või *s-iga sott* : *soti* : *sotti*.

On veel „shotiklaas“. Soome võrguallikais on näha vahe-
tegemist klaasi kuju ja mahu järgi: *shottilasi* on erinevalt
*snapsilasi*st paksu põhjaga ja ülalt laienev ning mahutab 5–6
cl, *snapsilasi* maht on 4 cl. Tegelikult on napsiklaasi maht üldse
rahvaid pidi erinev, venelaste mõõt on üks suuremaid, sakslaste
oma üks väiksemaid ja ingliskeelsetel seal kuskil vahepeal. Selle
järgi võiksime rahus jääda truuks kunagisele saksa laenule **pits**,
ning nii nagu meie kokad serveerivad mõnel pidulikul puhul
oma soolase- või magusaampse pitsidest, nii võiks meie baar-
menid pitsidest pakkuda ka mahla või kange alkoholi lonkse,
olgu nad siis puhtal kujul või kokteiliks segatuna.

Baari, mis muude napside kõrval müüb ka kokteilnapse,
võiks aga edaspidigi nimetada lihtsalt baariks, sest tavamõistes
ongi **baar** üks (kange) alkoholi müümise ja joomise kohti. Peagu
nagu *рюмочная*.